

ВІН БАЧИВ МАЙБУТНЄ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ювілейна сесія Загальних зборів Національної академії наук України,
присвячена 90-річчю від дня народження академіка В.М. Глушкова

12 вересня 2013 р. у Великому конференц-залі Національної академії наук України відбулася ювілейна сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена 90-річчю від дня народження видатного вченого, фундатора вітчизняної кібернетики, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської та Державних премій академіка Віктора Михайловича Глушкова. У засіданні взяли участь представники вищих посадових осіб держави, наукової громадськості, засобів масової інформації та члени сім'ї В.М. Глушкова, зокрема його дочки — Ольга Китова і Віра Глушкова.

Ювілейну сесію Загальних зборів Національної академії наук України, присвячену 90-річчю від дня народження академіка В.М. Глушкова, відкрив президент НАН України академік **Борис Євгенович Патон**. У вступному слові він зазначив, що Віктор Михайлович розпочав свій шлях у науці з математики. Розв'язавши узагальнену п'яту проблему Гільберта — одну з найскладніших у сучасній алгебрі, він одразу ввійшов до числа видатних математиків світу.

Водночас В.М. Глушков одним із перших усвідомив важливість і перспективність

електронно-обчислювальної техніки. Розвиток цієї галузі в СРСР розпочався зі створення у Києві під керівництвом академіка С.О. Лебедева першої в континентальній Європі малої електронно-лічильної машини. Глибоке розуміння пріоритетів науково-технічного прогресу та інтересів держави спонукали Віктора Михайловича до кардинальної зміни сфери своєї наукової діяльності, основним напрямом якої стала кібернетика. Глибокі енциклопедичні знання, багатогранність наукових інтересів, державний підхід до вирішення питань дали йому змогу

Керівник Головного управління з питань гуманітарного розвитку АП України Ю.П. Богуцький

Голова Держінформнауки академік В.П. Семиноженко

зробити неоціненний внесок у розвиток цієї нової галузі науки.

Спадщина В.М. Глушкова — це всесвітньо відома сьогодні наукова школа, більш як 100 підготовлених ним докторів і кандидатів наук, понад 800 друкованих праць, серед яких 30 монографій, і, найголовніше, нинішня успішна робота вітчизняних кібернетиків, передусім із заснованого Віктором Михайловичем Інституту кібернетики, який по праву названий його ім'ям.

Добре розуміючи перспективи використання обчислювальної техніки для потреб обороноздатності країни, для розв'язання проблем управління державою, економікою, складними технологічними процесами й виробничими комплексами, академік В.М. Глушков став організатором і лідером багатьох масштабних проектів. Його ідеї та розробки на багато десятиліть визначили напрями розвитку сучасної кібернетики, інформатики й обчислювальної техніки.

Радник Президента України — керівник Головного управління з питань гуманітарного розвитку Адміністрації Президента України **Юрій Петрович Богуцький** зачитав привітання Президента України В.Ф. Януковича учасникам Загальних зборів НАН України.

Шановні друзі!

Щиро вітаю учасників Загальних зборів Національної академії наук України, присвячених 90-річ-

цю від дня народження Віктора Михайловича Глушкова — видатного науковця, засновника школи української кібернетики. Все його життя є яскравим прикладом самовідданого служіння обраній справі та своєму народові.

Ідеї академіка В.М. Глушкова набагато випередили свій час. Вчений, мислитель, громадський діяч — він став знаковою постаттю не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Упевнений, що творчий доробок В.М. Глушкова в сфері інформаційних технологій і надалі надихатиме його послідовників на нові відкриття в ім'я прогресу.

Бажаю усім міцного здоров'я, благополуччя та подальших успіхів.

Віктор Янукович

Радник Прем'єр-міністра України, голова Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації академік **Володимир Петрович Семиноженко** зачитав вітання Прем'єр-міністра України М.Я. Азарова учасникам ювілейної сесії.

Шановні члени Президії Національної академії наук України! Дорогі науковці!

Цього року Україна відзначає 90-ту річницю від дня народження Віктора Михайловича Глушкова — піонера комп'ютерної техніки, автора фундаментальних праць у галузі кібернетики, математики і обчислювальної техніки, засновника і керівника унікального в світі Інституту кібернетики АН України.

Ідеї академіка Глушкова завжди випереджали час, вважалися навіть нереальними. Але вони продовжують доводити свою актуальність і

Народний депутат України Р.М. Павленко

Академік НАН України І.В. Сергієнко

сьогодні — через декілька десятиліть. Й досі світ користується багатьма розробками, в основі яких — справжні наукові прозріння нашого видатного співвітчизника. Завдяки відкриттям цього видатного вченого, Україна сьогодні має той науково-технологічний фундамент, на якому ми успішно розвиваємо інформаційно-комунікаційні технології, будуємо складні моделі економічного прогнозування, втілюємо нові підходи до електронного урядування.

Отже, сьогодні, згадуючи про академіка Глушкова, ми повинні ще раз проголосити нашу амбіційну мету — відновити колишні передові позиції. Адже тільки віддаючи шану нашій славній науковій історії та спираючись на здобутки великих попередників, ми разом зможемо розбудувати нову Україну — конкурентоспроможну, прогресивну, інтелектуальну державу.

Микола Азаров

Голова підкомітету з питань науки та інноваційної діяльності Комітету з питань науки та освіти Верховної Ради України народний депутат України **Ростислав Миколайович Павленко** зачитав привітання Голови Верховної Ради України В.В. Рибака.

Дорогі друзі!

Щиро вітаю вас, учасників ювілейної сесії, присвяченої 90-й річниці від дня народження видатного вченого, фундатора вітчизняної кібернетики та інформатики, громадського діяча і організатора науки Віктора Михайловича Глушкова.

Саме академік Глушков заклав основи новітніх інформаційних технологій, суперкомп'ютерних

інтелектуальних інформаційних систем. Його ідеї, отримавши міжнародне визнання, і дотепер продовжують втілюватися у найрізноманітніших сферах життя суспільства. Переконаний, що вчені Національної академії наук України результатами своїх фундаментальних та прикладних наукових досліджень і надалі сприятимуть успішному економічному та соціальному розвитку нашої держави і розбудові демократичного суспільства знань.

Бажаю всім вам міцного здоров'я, щастя, добробуту і нових творчих досягнень в ім'я України.

Володимир Рибак

Головуючий на засіданні академік НАН України Б.Є. Патон звернувся до учасників Зборів з пропозицією покласти квіти на могилу Віктора Михайловича Глушкова на Байковому кладовищі. Виконання цієї почесної місії доручили академіку НАН України О.В. Палагіну і членам-кореспондентам НАН України А.В. Анісімову та А.А. Крючину.

Далі з доповіддю виступив директор Інституту кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України академік **Іван Васильович Сергієнко**. Він нагадав про основні віхи життя та наукової діяльності академіка Віктора Михайловича Глушкова.

В.М. Глушков народився 24 серпня 1923 р. в Ростові-на-Дону, закінчив Ростовський державний університет. До Києва він приїхав у 1956 р. на запрошення академіка Б.В. Гнеденка, будучи вже провідним алгебраїстом.

Віктор Михайлович очолив лабораторію обчислювальної техніки Інституту математики АН УРСР, ту саму лабораторію, в якій під керівництвом академіка С.О. Лебедева було створено першу в континентальній Європі малу електронну лічильну машину.

З властивою йому енергією Віктор Михайлович розгорнув дослідження в галузі фундаментальних і прикладних проблем обчислювальної математики й кібернетики, згуртував дружний колектив науковців, запропонував програму робіт, для реалізації якої в 1957 р. лабораторію було перетворено на Обчислювальний центр АН УРСР.

У 1959 р. завершилася робота зі створення першої в Україні великої ЕОМ «Київ», на якій було проведено перші експерименти з автоматизованого проектування електронних схем, розв'язано задачі щодо розпізнавання зорових образів, діяла перша база даних «Автодиректор», уперше в Європі здійснено спробу керування на відстані бесемерівським процесом у Дніпродзержинську і керування технологічним процесом содової карбоколони у Слов'янську. Замовником другого екземпляра машини «Київ» став Об'єднаний інститут ядерних досліджень у Дубні. Важливу роль у цій роботі відіграли дослідження в галузі методів розв'язання складних оптимізаційних задач, що виникають у процесі проектування протяжних об'єктів, транспортних потоків і управління економікою.

У 1961 р. на базі Обчислювального центру було створено Інститут кібернетики, який очолив Віктор Михайлович. Тоді ж було розроблено першу напівпровідникову керуючу машину широкого призначення «Днепр». Впродовж 10 років її успішно використовували у виробництві, а також для керування демонстраційним екраном під час стикування космічних кораблів у спільному радянсько-американському проєкті «Союз – Аполлон».

Особливого значення В.М. Глушков надавав дослідженням і розробкам фундаментального характеру, зокрема створенню новітніх методів оптимізації розв'язання

складних задач, розробленню математичних моделей важливих процесів і об'єктів, що ними описуються, нових підходів і методів для надійного захисту інформації. Він завжди наголошував, що в комп'ютерних технологіях не можна досягти справжнього успіху без ефективного використання досягнень математики, фізики, механіки тощо. Сьогодні, як продовження традицій, закладених Віктором Михайловичем, можна навести десятки прикладів успішної співпраці учених-кібернетиків з інститутами більшості відділень НАН України.

Ще на початку становлення обчислювальної техніки, коли в ЕОМ вбачали лише великі арифмометри, В.М. Глушков ініціював дослідження з моделювання інтелектуальної діяльності. В Обчислювальному центрі розв'язували численні проблеми штучного інтелекту, такі як моделювання еволюції, автоматичне доведення теорем, побудова перших робототехнічних систем, розпізнавання зорових образів і усної мови, змісту фраз тощо. Всесоюзна школа з розпізнавання образів у Києві в 1962 р. зібрала практично всіх фахівців країни в цій галузі.

Під керівництвом Віктора Михайловича Інститут кібернетики перетворився на великий науково-технічний комплекс, що посів провідні позиції з низки напрямів кібернетики й обчислювальної техніки. Тут в атмосфері справжньої творчості, просякнутої духом колективізму, зросло багато висококваліфікованих дослідників, склалися авторитетні наукові школи.

В.М. Глушков виступив активним поборником широкого практичного використання обчислювальної техніки і одним із перших усвідомив велике майбутнє комп'ютерних технологій як потужного рушія розвитку всіх сфер діяльності людини. Віктор Михайлович умів правильно і своєчасно поставити задачу, привернути увагу фахівців і керівників важливих галузей виробництва до перспективних застосувань комп'ютерної техніки. Цей бік його діяльності позитивно оцінювали такі видатні вчені, як М.М. Боголюбов, А.О. Дородніцин, М.В. Келдиш, М.О. Лаврентьєв,

Г.І. Марчук. Так, А.О. Дородніцин завжди допомагав українським кібернетикам: як ініціатор створення і директор першого в СРСР наукового інституту кібернетичного профілю — Обчислювального центру АН СРСР, він, як правило, очолював державні комісії з прийняття держзамовлень.

У сорокарічному віці Віктор Михайлович став академіком АН СРСР. Його визнавали наукові кола, його визнавала держава: він був удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці, Ленінської та двох Державних премій СРСР, двох Державних премій УРСР, його було обрано депутатом Верховної Ради СРСР, іноземним членом кількох зарубіжних академій наук.

Віктору Михайловичу була притаманна дивовижна багатогранність і надширокий діапазон наукових інтересів. У його творчій спадщині важливе місце посідає теорія цифрових автоматів. Головним підсумком цих пошуків стало створення методики синтезу цифрових автоматів, що дала змогу ефективно застосувати абстрактно-автоматні та інші методи алгебри для розв'язання конкретних завдань проектування обчислювальної техніки. Результати досліджень з автоматизації проектування ЕОМ викладено в його монографії «Синтез цифрових автоматів», яка в 1964 р. здобула Ленінську премію.

В.М. Глушков надавав особливого значення узгодженості зусиль у межах єдиної науково-технічної політики в масштабах усієї держави. Він очолював Міжвідомчу наукову раду з впровадження обчислювальної техніки і економіко-математичних методів у народне господарство СРСР, а також наукові ради з обчислювальної техніки і систем керування Держкомітету СРСР з науки і техніки і Президії АН СРСР.

Розуміючи, що для поширення ідей кібернетики необхідно організувати широкий фронт прикладних досліджень, В.М. Глушков зосередив зусилля на створенні автоматизованих систем керування у виробництві, на транспорті, у військовій справі, будівництві, медицині, аерокосмічних дослідженнях тощо. Прикладів сучасних ефективних розробок, в

яких використано ідеї академіка В.М. Глушкова, можна навести кілька десятків.

Предметом особливої уваги Віктора Михайловича були автоматизовані системи проектування, керування експериментами і оброблення результатів випробувань нової техніки. Так, було створено системи оцінювання роботи авіаційних двигунів, експлуатаційних якостей великогазових літаків і гелікоптерів, системи керування зльотом-посадкою палубної авіації. Розроблено систему автоматизації досліджень на всіх етапах проектування надводних і підводних морських суден. Запропоновано комплекс розробок з автоматизації керування в космічних експериментах.

За допомогою комп'ютерних технологій можна розв'язувати надскладні задачі з великим обсягом обчислень, обирати оптимальні рішення, що важливо не лише під час космічних польотів, а й у дослідженнях, скажімо, складних процесів на дні океану, на недоступних або шкідливих для людини об'єктах. Як і передбачав В.М. Глушков, у цьому неоціненну допомогу надають «інтелектуальні» роботи, контроль за функціонуванням яких можна здійснювати дистанційно. Розроблена в Інституті кібернетики оригінальна комп'ютерна система на основі використання мови жестів також втілила в життя одну з ідей Віктора Михайловича і сьогодні значною мірою спростила спілкування людей з вадами слуху і мовлення.

В.М. Глушков мріяв про розроблення комп'ютерних систем так, щоб у майбутньому їх можна було використати для створення більш складних систем автоматизації. Він часто говорив про необхідність поєднувати близькі й далекі цілі, про те, як важливо за деревами бачити обриси лісу.

Віктор Михайлович добре розумів, що для розв'язання численних проблем в галузі інформатики недостатньо одного інституту, навіть такого великого, яким був на той час Інститут кібернетики. Тому він усіляко сприяв організації в різних державних закладах підрозділів і структур для розроблення цього важливого напрямку. Не випадково він

задумав створити на базі Інституту кібернетики Кібернетичний центр. Цей його задум, що став заповітом для послідовників, вдалося успішно втілити в життя за активної підтримки президента НАН України академіка Б.Є. Патона.

Значних зусиль Віктор Михайлович доклав для створення в Україні індустрії електронного машинобудування. З його ініціативи було організовано Київський завод обчислювальних і керуючих машин (*рос.* — «ВУМ», нині «Електронмаш»), який став основним виробником електронних машин і пристроїв, розроблених в Інституті кібернетики.

Предметом пильної уваги Віктора Михайловича було також програмування для ЕОМ. Він запропонував ряд концепцій перетворення програмування на широко застосовну інженерну практику. В останні роки, розвиваючи ідеї В.М. Глушкова, його учні розробили низку визнаних у світі новітніх систем програмування, які на порядок підвищують ефективність роботи програмістських колективів з розроблення складних комп'ютерних технологій і самих комп'ютерних систем.

В.М. Глушков бачив нагальну потребу у широкому професійному освоєнні комп'ютерного інструментарію фахівцями різних галузей науки. З цією метою він заснував журнали «Кібернетика» і «Управляющие системы и машины», які виходять і нині, причому «Кібернетика» (тепер «Кібернетика і системний аналіз») перевидається англійською мовою. Віктору Михайловичу належить також ідея видання першої в СРСР «Енциклопедії кібернетики», яка вийшла у 1973 р. українською, а наступного року російською мовами.

Виходячи з глобальної концепції створення загальнодержавної системи управління економікою, Віктор Михайлович висунув низку перспективних ідей. За його задумом ця система мала бути об'єднаною лініями комунікації в єдину мережу АСУ підприємств, галузей виробництва, вищих державних органів управління, здійснюючи

постійний моніторинг виконання виробничих програм і адекватно реагуючи на всі штатні й нештатні ситуації. Однак він розумів, що реалізація такого грандіозного проекту вимагатиме багатьох років наполегливої праці. Крім того, потрібні були обчислювальні машини дуже високої продуктивності. Комп'ютери традиційної архітектури не могли задовольнити вимог до швидкодії та об'єму пам'яті, і Віктор Михайлович одним із перших переглянув принципи фон Неймана, запропонувавши принцип розпаралелювання обчислень. Цю ідею він доповів на конгресі IFIP в 1978 р., проте сам комп'ютер було виготовлено вже після його смерті. В Інституті кібернетики розроблено низку суперкомп'ютерів серії «СКІТ», і сьогодні «СКІТ-4» є найпотужнішим суперкомп'ютером України.

Багато уваги приділяв В.М. Глушков роз'ясненню можливостей побудови інформаційного суспільства на основі використання комп'ютерів і телекомунікаційних мереж, підкреслюючи необхідність надійного захисту інформації. І знову ж таки останнім часом у цій галузі багато чого зроблено.

Віктор Михайлович дуже серйозно ставився до проблеми підготовки кадрів, проводив активну педагогічну діяльність. Він був блискучим і невтомним пропагандистом найновіших досягнень науки, чудовим лектором, який умів донести до будь-якої аудиторії слухачів неймовірні можливості комп'ютерних технологій, важливість розвитку кібернетики для всього суспільства. На його публічних лекціях зали завжди були переповнені. Його ораторський талант, ерудиція, захопленість своєю справою викликали справжній інтерес до кібернетики, що без сумніву сприяло її розвитку в країні. В.М. Глушков закликав своїх учнів і соратників шукати майбутніх фахівців у школах і ВНЗ, залучаючи студентів до участі в реальних розробках. Він був ініціатором створення факультету кібернетики в Київському університеті ім. Т.Г. Шевченка. Організована при Інституті кібернетики база кафедра Московського фізико-технічного

Академік В.С. Королюк

Директор ДНВП «Електронмаш» В.І. Мова

інституту функціонує вже понад 40 років і підготувала більш як 400 висококваліфікованих спеціалістів, багато з яких стали видатними вченими. Сьогодні при Інституті також успішно працюють кафедри КНУ імені Тараса Шевченка і НТУУ «КПІ». Більш того, вже кілька років поспіль Інститут кібернетики ім. В.М. Глушкова та Інститут прикладного системного аналізу на конкурсній основі організовують практику для студентів американських університетів.

Життєвий шлях академіка В.М. Глушкова — це справжній подвиг в ім'я науки. Він пішов з життя надто рано, у січні 1982 р., в самому розквіті сил. Проте лишилася Робота. Лишилася створена ним потужна школа теоретичної кібернетики, з якої згодом пішли інші наукові школи сучасної інформатики, зокрема школи теорії оптимізації та системного аналізу, теорії математичного моделювання і програмування, комп'ютерної і обчислювальної математики, теорії збереження та захисту інформації в системах, обчислювальної та комп'ютерної техніки, теорії керування та побудови телекомунікаційних мереж. Лишилися також учні, які добре засвоїли уроки Вчителя, учні, перевірені на надійність упродовж років спільної праці.

У виступі академіка НАН України **Володимира Семеновича Королюка** йшлося про те, як свого часу його вчитель Борис Володимирович Гнеденко зробив, як виявилось згодом, правильний і вдалий вибір, доручив-

ши Віктору Михайловичу Глушкову очолити славетну лабораторію обчислювальної техніки Інституту математики АН УРСР, керовану до того академіком С.О. Лебедевим. Маючи блискучу алгебраїчну освіту і вже тоді отримавши видатні наукові результати, В.М. Глушков впевнено ввійшов у тематику лабораторії, поєднавши абстрактну алгебраїчну теорію та математичну логіку з прикладними проблемами обчислювальних автоматів і ставши беззаперечним лідером у галузі обчислювальної математики і техніки. На базі лабораторії через кілька років було створено Обчислювальний центр, який згодом перетворився на Інститут кібернетики, а нині — це Кібернетичний центр, до складу якого входять кілька інститутів, охоплюючи практично всі важливі напрями сучасної кібернетики й інформатики. Мало кому з видатних учених удасться залишити після себе таку багатющу спадщину.

Далі до слова було запрошено генерального директора Державного науково-виробничого підприємства «Електронмаш» **Віктора Івановича Мову**. Він відзначив велику роль Віктора Михайловича Глушкова в побудові в Києві першого заводу з виробництва обчислювальних і керуючих машин — заводу «ВУМ», який згодом став називатися «Електронмаш». Добре розуміючи, що наука без промислового втілення залишається всього лише розрахунками на папері, В.М. Глушков доклав значних зусиль для розвитку

Член-кореспондент НАН України
Б.М. Малиновський

Дочка академіка В.М. Глушкова
Ольга Китова

промислового виробництва обчислювальної техніки в Україні.

Виступ члена-кореспондента НАН України **Бориса Миколайовича Малиновського** було присвячено його особистим спогадам про роки спільної роботи з Віктором Михайловичем Глушковим та цікавим і маловідомим сторінкам з історії розвитку обчислювальної техніки в нашій країні.

Своїми думками і спогадами про В.М. Глушкова поділилася з присутніми дочка вченого **Ольга Вікторівна Китова**. Вона розповіла, що Віктор Михайлович вважав найголовнішим у людині дух, і цей дух потрібно повсякчасно зміцнювати. Сам він намагався постійно переборювати себе, здобуваючи, нехай і невеличкі, але перемоги над собою. Навіть перед самою смертю, перебуваючи в лікарні на апараті штучного дихання, Віктор Михайлович продовжував диктувати на магнітофон свої спогади, підтверджуючи тим самим власний життєвий принцип — щодня здійснювати маленький подвиг.

В.М. Глушков приділяв постійну увагу розвитку своїх розумових здібностей, тренуванню пам'яті. У нього було два робочі дні: один, з ранку і до шостої години вечора, був присвячений організаційним справам, а другий, після повернення додому і до другої години ночі, він віддавав науці. Завдяки такому розпорядку його працездатність зда-

валася надлюдською — із 800 його друкованих наукових праць понад 500 він написав власноруч.

Талант В.М. Глушкова як мислителя не обмежувався лише математикою і кібернетикою. Він був філософом і теоретиком наукового пізнання, захоплювався ідеями штучного інтелекту, багато його праць у цій галузі є актуальними й донині.

Віктор Михайлович був енциклопедично освіченою людиною і щедро ділився власними знаннями з тими, хто його оточував. Чудовий оратор, він у буквальному сенсі зачаровував слухачів, заражаючи їх своїми думками, спонукаючи до генерації власних ідей у запропонованому ним напрямі. Не примушуючи, а надихаючи, логічно переконуючи, він умів підвести людину до прийняття правильного рішення. Саме на цих засадах і працювали наукові колективи під його керівництвом.

Вірним другом і соратником Віктора Михайловича впродовж усього життя була його дружина Валентина Михайлівна. Вони дивовижним чином доповнювали одне одного, двері їхнього дому завжди були гостинно відчинені для знайомих і друзів із різних куточків світу.

І ще одну характерну рису батька підкреслила у своєму виступі Ольга Вікторівна. Він щиро, від усього серця любив Батьківщину і глибоко переживав, розуміючи, що все йде

до неминучої кризи. Саме тому останні роки життя В.М. Глушков присвятив реалізації системи ЗДАС (рос. — ОГАС), сподіваючись, що це може допомогти державі.

Авторитет В.М. Глушкова визнано у всьому світі. Не випадково газета «Washington Post» написала в некролозі: «Помер цар радянської кібернетики». «Багато його ідей ще очікують на реалізацію, і я сподіваюся, що його учні й соратники згодом втілять їх у життя», — завершила свій виступ Ольга Китова.

Далі на прохання доктора фізико-математичних наук, професора **Катерини Михайлівни Лавріщевої** їй було надано слово, в якому вона пригадала кілька цікавих моментів особистого спілкування з Віктором Михайловичем. У 1967 р. вона брала участь у розробленні трансляторів для нового обчислювального комплексу «Днепр-2», однак напередодні прийому Державною комісією СРСР цього комплексу потрапила у ДТП. В.М. Глушков не забув про молоду співро-

бітницю і після успішної здачі «Днепр-2» заїхав до лікарні з квітами. Згодом цей комплекс було впроваджено на металургійному комбінаті у Східній Німеччині. Під час неформальних зустрічей з німецькими колегами Віктор Михайлович вразив їх тим, що вільно німецькою читав уривки з «Фауста».

Завершуючи засідання, президент НАН України академік Б.Є. Патон зауважив, що сьогодні всі присутні мали змогу ще раз переконатися у величчї наукового генія академіка В.М. Глушкова — багатогранної особистості, постаті світового масштабу і водночас чудової людини. Його унікальні якості організатора, наукова далекоглядність, вміння розв'язувати надскладні проблеми завжди слугуватимуть яскравим прикладом самовідданого служіння науці, суспільству і всьому людству.

Наприкінці ювілейного заходу відбувся показ кінофільму про життя і творчість академіка В.М. Глушкова.